

*10<sup>de</sup> jaar Correspondent*

26 september 2022 • Leestijd 13 - 18 minuten •

Een fulltime carrière bestaat uit 2.000 werkweken. Hoe we die tijd besteden is een van de belangrijkste morele beslissingen van ons leven, maar op dit moment verspillen talloze mensen hun tijd in suffe, nutteloze of zelfs schadelijke banen. Er is een medicijn: morele ambitie.

# Nee, je bent niet goed zoals je bent

▶ Luisteren

Beluister in de app

*Correspondent Vooruitgang*



*Rutger* **BREGMAN**



of Cheyenne Goudswaard (voor De Correspondent)

een aanklacht tegen de grootste verspilling van onze tijd.  
 verspilling van talent.

De wereld zijn er miljoenen mensen die een grote bijdrage  
 leveren aan een betere wereld, maar het niet doen. Waarom?  
 Het antwoord ligt voor de hand: omdat ze de kans niet krijgen.  
 Het gaat om al aan de helft van de wereldbevolking die moet leven  
 op minder dan 7 dollar per dag. Hoeveel potentiële Einsteins en  
 Jobs zitten daar niet tussen?

Wat ik wil hebben over een ander soort verspilling.  
 Mensen die wel alle kansen krijgen, maar wier cv toch treurig  
 is. Mensen die de wereld aan hun voeten hebben, om vervolgens te  
 kiezen voor een suffe, nutteloze of zelfs schadelijke banen.



*Zie de pagina over  
 extreme armoede op de  
 website Our World In  
 Data.*

edicijn tegen deze leegte, en dat medicijn heet 'morele  
rele ambitie is de wil om de wereld een veel betere plek  
m je carrière te wijden aan de grote uitdagingen van onze  
: nu gaat over klimaatverandering of kindersterfte,  
wijking of de volgende pandemie. Het is het verlangen  
oede kant van de geschiedenis te staan, en het verschil te

van morele ambitie komt voort uit een simpel besef: je  
ién leven op deze planeet. De tijd die je nog rest is je  
are bezit. Tijd kun je nooit bijkopen, en ieder uur dat je  
ven, ben je voor altijd kwijt. Een fulltime carrière bestaat  
uur, oftewel 10.000 werkdagen, oftewel 2.000  
Hoe we die tijd besteden is een van de belangrijkste  
ssingen van ons leven.

op je cv moeten  
dt je *curriculum*  
vensloop') een  
h voorspelbaar  
Of leg je de lat  
reel ambitieuze  
en niet mee met  
maar geloven in  
re vorm van  
: is de vrijheid om  
onele maatstaven  
opzij te schuiven,  
: levenspad te



*Dit inzicht ontleen ik aan de non-profit '80.000 Hours', die jonge mensen advies geeft over hoe ze het grootste verschil kunnen maken met hun carrière.*

als een weg die je ook echt maar één keer kunt afleggen.

Id een betere plek wil maken, hoeft anno 2022 niet ver te  
vrij de mensheid nasiddert van een pandemie, zien we de  
, armoede \* en zelfs de honger \* toenemen. Terwijl  
tgebroken in Europa, zijn er voor het eerst meer dan  
ljoen mensen op de vlucht. \* Terwijl het ene na het  
erecord sneuvelt, hameren wetenschappers op de  
n 'de grootste en meest fundamentele transformatie' \*  
nleving die ooit heeft plaatsgevonden in vreedstijd.

d, kortom, voor morele ambitie.

enken: allemaal leuk en aardig, maar ik werk van negen  
twee kinderen en een hypotheek. Ik wil best mijn plastic  
1 wat minder vlees eten, maar een 'fundamentele  
ie'? Uh, nee.

l gaat dit stuk niet over jou. Om eerlijk te zijn: het is  
eld voor tieners en twintigers die de grondwet van hun  
let hebben geschreven. De meeste mensen die de dertig  
erd veranderen nog maar zelden van koers. Wie eenmaal  
r, een taartschap of een elektrische grasmaaier heeft, is  
en verloren zaak.

irritant vinden om te horen – en daar kan ik me iets bij  
- bewijs dan vooral het tegendeel. Het is nooit te laat om  
ibitie te verhogen.



*Het Klimaatpanel van de Verenigde Naties sprak al in 2018 van 'snelle, verrijkende en ongekende veranderingen in alle facetten van de samenleving'.*

## Van talent

ginnen met een simpel model van wat je kunt doen met  
gens mij zijn dit zo ongeveer de opties:

Niet-zo-idealistisch	Idealistisch
<i>Bullshit jobs.</i> De FIRE-beweging.	'Volg je passie'. Woke activisme.
Consultancy, advocatuur, de financiële sector, de meeste (tech)start-ups.	Morele ambitie.

## : geen ambitie, geen moraal

sen die simpelweg niets toevoegen met hun werk. Zij  
porten die niemand leest, of managen collega's die geen  
t nodig hebben. Nu kan iedereen over een ander beweren  
toevoegt, maar wat als iemand het zegt over zijn eigen  
tropoloog David Graeber (1961-2020) sprak dan van een

erzoek wijst uit dat ongeveer 8 procent van alle  
de eigen baan nutteloos vindt. Nog eens 17 procent  
iens baan iets toevoegt aan de samenleving, en ja, daar  
vat mensen bij met prachtige diploma's. ▼ Om die oud-  
van Facebook \* maar weer eens te citeren: 'De grootste  
mijn generatie denken na over de manier waarop ze



*Het oorspronkelijke essay  
van Graeber over 'bullshit  
jobs' kun je hier lezen.*




*Dit onderzoek, van de  
Nederlandse economen  
Robert Dur en Max van  
Lent, vind je hier.*

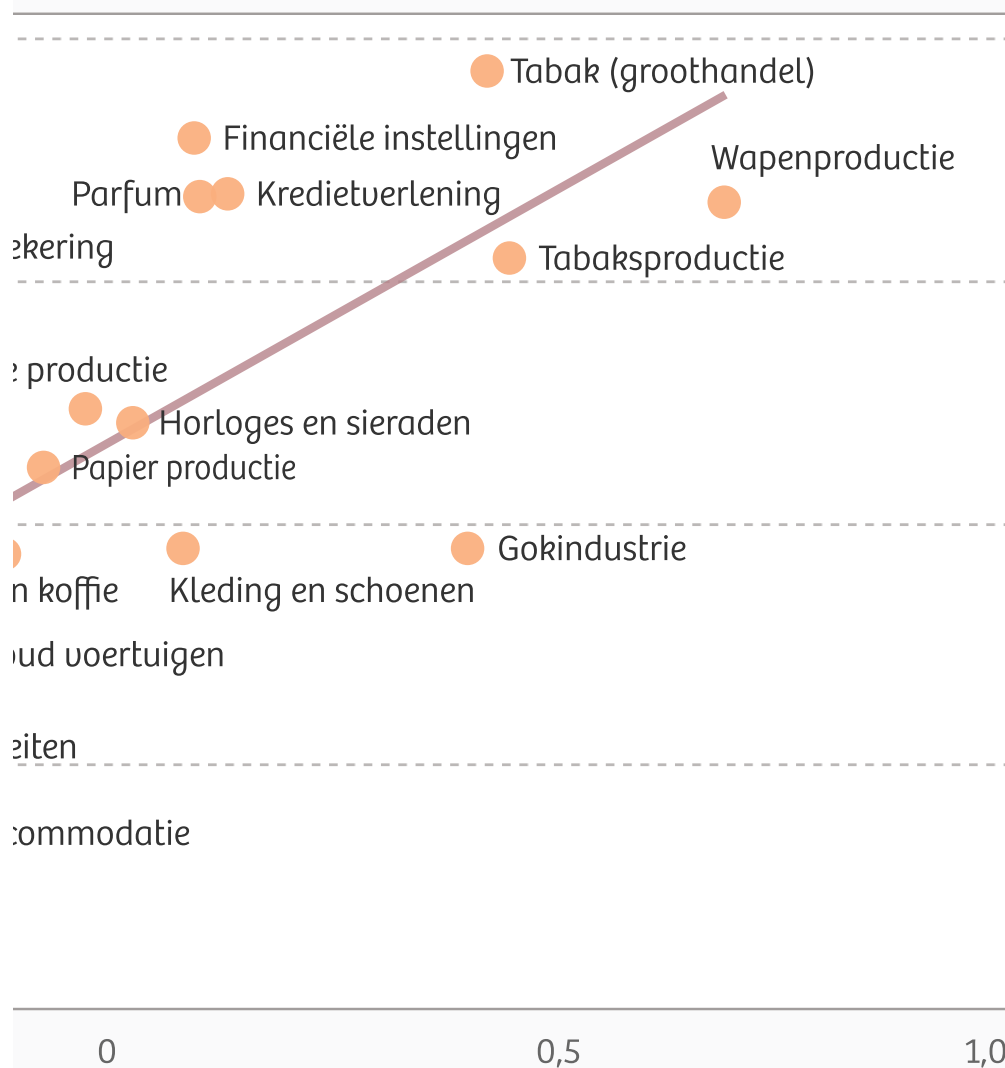
beste op advertenties kunnen laten klikken.’

erger. Sommige banen zijn ronduit schadelijk en vallen conomen ook wel ‘*sin industries*’ noemen. Hier vinden ers die verslavende medicijnen promoten, boekhouders helpen hun belasting te ontduiken, verzekeringsagenten e financiële producten slijten en eenieder die werkt voor baksindustrie.

tenkant van zo’n baan wordt nog wel een pr-laagje (bij tabaksproducent Philip Morris zijn ze bijvoorbeeld n ‘rookvrije toekomst’). Maar vergis je niet: we hebben : mensen die op kosten van de samenleving hun diploma vervolgens dezelfde samenleving te verzieken.

inden veel mensen het niet leuk om vast te zitten in een zelfs schadelijke baan. Dat is waarschijnlijk ook de reden ovement gemiddeld betaald krijgen, want om zulk werk vol wil je wel een extra vergoeding. Er is een opmerkelijk tussen het salarisniveau en de (im)moraliteit van een ijvoorbeeld deze Zwitserse studie: 

# Loon en immoraliteit van industrie



Bron: (Schneider, Brun en Weber 2020)

en in deze categorie is er ook nog een vluchtroute 'FIRE'. Dit is een uit de Verenigde Staten overgewaaid idee inmiddels duizenden volgelingen heeft in Nederland. voor 'Financially Independent, Retire Early'. De geven elkaar tips om zoveel mogelijk te besparen zodat



Trouw schreef vorig jaar over Nederlandse twintigers en dertigers die de FIRE-beweging

ogelijk met pensioen kunnen.

*hebben ontdekt.*

Si willen sparen is natuurlijk hartstikke mooi, maar de FIRE-ideologie is een tikje sneu. Het gaat erom dat je in vrijheid bereikt waarbij je 'niets meer hoeft'. Niet zo gek dus dat de FIRE-fanaten geobsedeerd zijn met 'passief inkomen'. Dat is inkomen waarvoor je niet hoeft te vastgoed, aandelen of Bitcoins. De leden van de FIRE-club willen zo snel mogelijk de transitie maken van kantoorstaf tot freelancer, zodat ze het vervelende werk kunnen uitbesteden.


## 1: ambitie zonder moraal

Een categorie van verspild talent bestaat uit mensen die wél kunnen, maar niet bijzonder idealistisch. Of anders gezegd, ze kunnen het beste horen, maar hanteren nogal ziellose maatstaven voor succes: een fancy titel, een dik salaris, een *corner office*, en meer dan een extraatjes.


Al naar de uitstroom van de meest prestigieuze universiteiten ter wereld. Maar liefst 45 procent \* (!) van de alumni van de Harvard-universiteit gaat aan de slag in de financiële sector of de consultancy. Uit een peiling van een paar jaar geleden blijkt \* dat wereldwijd 40 procent van de *high achievers* (studenten met hoge scores) bij grote advieskantoren als McKinsey of de Boston Consulting Group wil werken. Vooral onder jongemannen ▼ zijn de carrière ambities in de financiële sector en het bankwezen razend populair.

Het is niet hier over een kolossale verspilling van talent. Zelfs als




gt in een bullshit job  dan nog zal je bijdrage relatief stellen. Zo voegen de meeste consultants heus wel wat en dit is de crux – *veel minder dan ze zouden kunnen*. ze een organisatie aan een iets betere *workflow* of een HR-beleid, of doen ze zo'n gestandaardiseerd idspjct, waarbij ze het ene na het andere bedrijf e voldoen aan nieuwe regelgeving.


u werk, en iemand moet het doen. Maar bedenk: zelfs in scenario helpen deze (super)talenten hoogstens om s productiever te maken. Ze brengen zelden stilstaande et rollen. Ze richten geen nieuwe organisaties op, doen : uitvindingen, en houden zich meestal niet bezig met de lagingen van onze tijd.

 **een  
eland  
je uit** Natuurlijk, wie kiest voor dit carrièrepad kan rekenen op een leuk salaris. Als je bij de top hoort, krijg je heus dat tweede huisje op Vlieland en mag je zo vaak als je wilt op skivakantie. Maar is dat echt alles wat je uit je leven wilde halen? Had er niet veel meer in gezeten? Veel getalenteerde consultants, zo e *Financial Times* recent, 'hebben het idee dat ze weinig u de wereld toevoegen en missen een gevoel van groei, gemeenschap en doel'.

kbare kwestie speelt in de wereld van ondernemers. de lijstjes van succesvolle startups en je ziet een paar initiatieven. Denk aan bedrijven als Lightyear (een op

ie rijdende auto), Meatable (kweekvlees), en Leyden (misspray tegen virussen).

aker zie je oplossingen voor problemen waarvan je niet e had. In de categorie 'beste jonge ondernemers' stuiten eeld  op een elektrische tandenborstel-abonnement ). Of denk aan de zoveelste beleggingsapp (Bux), de mode-outlet (Otrium), nog een verzenddienst voor (SendCloud) of weer een matrassenstartup (MattSleeps) tend Nederland niet over op kan houden ('Een matras is t sufste product dat je kunt bedenken', aldus de



Allemaal niets mis mee hoor, en het is best relaxt om het nieuwe borstelkopje van je tandenborstel iedere twee maanden automatisch in de bus te krijgen. Maar je vraagt je tegelijkertijd af wat de oprichters van dit soort bedrijven hadden kunnen bereiken als ze zich hadden vastgebeten in, ik noem maar wat, die kwestie van 5,4 miljoen baby's en peuters die jaarlijks sterven aan eenvoudig te voorkomen aandoeningen.

Begrijp me niet verkeerd: ik vind de *perience* van een bedrijf als Coolblue ook fenomenaal (zo an Bol!). En ja, topman Pieter Zwart is een betrekkelijk t. Maar het is wel genialiteit in het verkopen van




*Zie de website [Our World in Data](#) voor de cijfers over kindersterfte.*

s en laptops. Pieter is een eindbaas, maar ook gewoon  
oer.

## II: moraal zonder ambitie

nog een derde categorie, van mensen die wel idealistisch  
veinig ambitieus. Deze houding lijkt vooral kenmerkend  
tie Z, die werd geboren na 1997. Uit de ene na de andere  
kt dat de tieners en twintigers van nu de meest  
: generatie ooit vormen.

ekend nieuws, en een enorme verbetering ten opzichte  
r geleden. Als het indertijd over jeugdig idealisme ging,  
tens wat vroegoude D66-jongeren die zich druk maakten  
grotینگstekort en het pensioenstelsel. Jongeren van nu  
er geëngageerd, en focussen zich op de echte crises van  
of het nu gaat over klimaatverandering of  
wijking, over MeToo of Black Lives Matter.

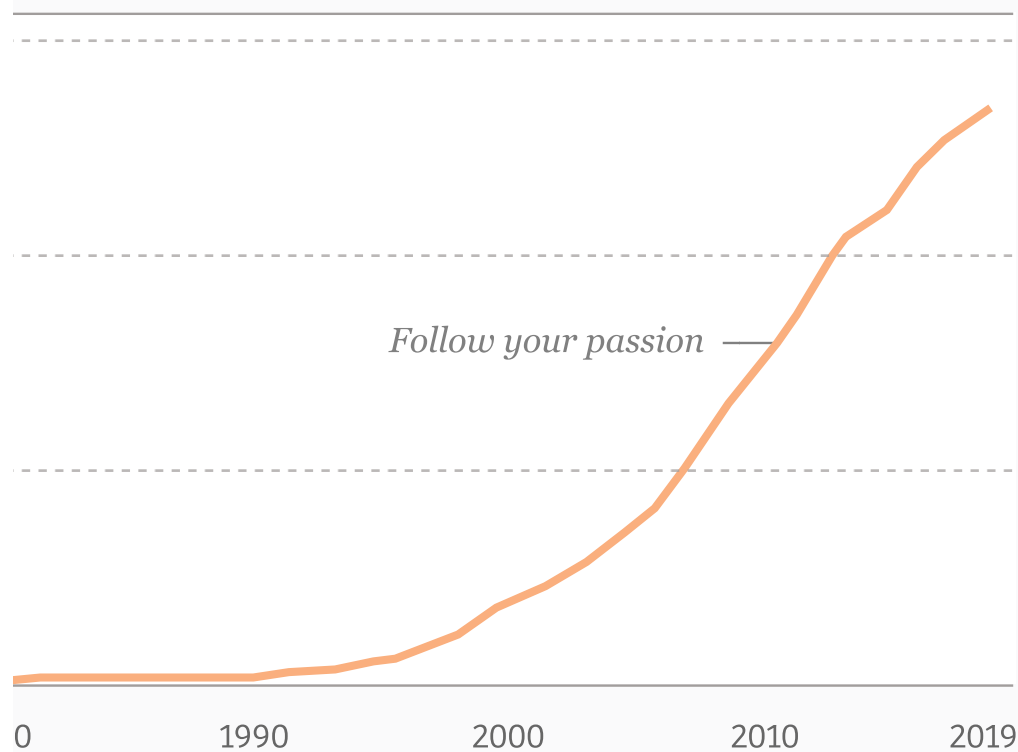
ussen lijkt er iets te missen. Dat zie je bijvoorbeeld in de  
rop veel jonge mensen over hun carrière nadenken.  
il niet meer meedoen aan de kapitalistische *rat race*, en  
een baan die ook een passie moet zijn (het liefst in  
En mocht je niet weten wat je passie is, dan zijn er  
onderduizend coaches  om je te adviseren.



*Zie bijvoorbeeld dit grote  
Amerikaanse onderzoek  
van Pew Research.*

# frase 'Follow your passion'

tot 2019



Bron: Google Ngram

ambitie' wel een vies woord geworden, dat niet past *nindful* levensstijl. Velen maken zich liever druk over de *er* de *impact* van hun werk. Als het maar goed voelt. *utiful*', klinkt het dan, of *'think global, act local'* – alsof *id* is om weinig te bereiken.

: kringen lijkt het hoogste ideaal om überhaupt geen *bben*. Dan wordt een goed leven vooral gedefinieerd aan *n* wat je niet doet. Niet vliegen. Geen vlees. Geen *n* vooral geen plastic rietje! Minder, minder, minder. Het

’n klein mogelijke voetafdruk met je moestuin naast je  
In het beste geval is je impact zo klein dat je net zo goed  
nen bestaan.

misverstand over bestaan: het is een uitstekend idee om  
den in lijn te brengen met je grote idealen (en stoppen  
t de bio-industrie lijkt me een moreel minimum). Maar  
ren is toch veel meer dan wat je niet doet? Je mag toch  
op je sterfbed kunt zeggen dat je bijdrage uit meer heeft  
alles wat je niet hebt stukgemaakt?

meest  
eging  
jeinig

— Zo bekeken is zelfs de meest *moralistische*  
beweging van onze tijd weinig ambitieus. Ik  
heb het over zij die ‘woke’ genoemd worden.  
Er wordt vaak gezegd dat woke-activisten te  
ver gaan, maar in de praktijk gaan ze juist niet  
ver genoeg. Illustratief is hun obsessie met de  
*woorden* waarmee we de wereld beschrijven.  
voorden doen ertoe en vormen op een bepaalde manier  
kelijkheid, maar uiteindelijk is het belangrijker wat je

n naar de concrete successen van de woke-beweging, dan  
brengst mager. Tegenwoordig kun je in no-time een  
blik bereiken met een online tirade tegen seksisme,  
capitalisme (*Kill the patriarchy! Defund the police! Tax*  
Maar wat gebeurt er vervolgens? Veel volgers op  
niet hetzelfde als een strakke organisatie. Een *trending*  
witter is niet hetzelfde als een meerderheid in het

het moderne protest lijkt \* soms niet veel meer dan een van kliks en likes, in de hoop dat iemand daarboven

grijpen niet', schrijft Patrisse Khan-Cullors (een van de an Black Lives Matter), 'dat organiseren niet betekent dat online uitscheldt of naar een protest gaat en iets ' Voor wezenlijke verandering is er veel meer nodig. Hoe coalitie? Hoe voer je een effectieve lobby? Hoe lopen de ? Wie speelt een sleutelrol in welke commissie, op provinciaal en lokaal niveau? Welke specialistische kennis om te weten op welke knoppen je moet drukken, en hoe het verplaatsen van één komma in dit protocol of die een eerste stap zetten?

idful en woke bewegingen gemeen hebben, is dat ze hoger aanschrijven dan actie. Woorden en intenties ingrijker gemaakt dan daden en gevolgen, en hoe het dan hoe het is. Maar in bewustzijn kun je niet wonen. kun je niet eten. Met bewustzijn koel je de planeet niet af, 100 miljoen vluchtelingen geen onderdak en doe je niets miljard kippen in de mondiale bio-industrie. In het beste bewustzijn een begin, maar voor menig activist lijkt het een vorden.

## ambitie eruitziet

ers? Stel: je neemt de ambitie van een carrièretijger en je




*Khan-Cullors wordt geciteerd in dit onthuiserende stuk van The Intercept over hoe veel progressieve organisaties in Washington werden/worden opgeslokt door interne ruzies.*

flinke scheut idealisme aan toe. Wat krijg je dan?

voorbeelden geven van moreel ambitieuze mensen:

Lucy McKeon werkt sinds haar 25ste als fulltime activist voor dierenrechten. Al vroeg in haar carrière beseftte ze dat de strijd tegen de bio-industrie weinig vooruitgang boekte, en dus gooide ze weg met haar huidige baan voor een andere boeg. Ze zocht bondgenoten onder andere in de landbouw en overtuigde meer dan vijftig grote Amerikaanse bedrijven (inclusief Walmart) om geen eieren van kippen uit andere landen meer te verkopen. Het resultaat: honderden miljoenen kippen werden uit hun kooi bevrijd.

Lucy studeerde geneeskunde en werkte een tijdje als verpleegster in Londen. Ze vond het geweldig om in een ziekenhuis te werken, maar beseftte ook dat de impact van één extra dokter in een land beperkt is. En dus richtte ze het Lead Exposure Reduction Project op, een stichting die strijdt tegen loodvergiftiging in arme landen (een probleem dat zelden in het Westen voorkomt, maar waar jaarlijks één miljoen mensen aan sterven).

Lucy en haar team boekten al snel succes: ze wisten de regering van Malawi te overtuigen om het loodgehalte van verf te reguleren. Het resultaat:  ongeveer 43.000 extra kinderen en een betere gezondheid voor 215.000 kinderen.


William MacAskill is filosoof. Als student ergerde hij zich aan filosofen die eindeloos praatten, maar niets deden. Op zijn 21ste werd hij een van de oprichters van de organisatie Giving What We Can, die mensen in rijke landen aanmoedigt ten minste 1 procent van hun inkomen te doneren aan effectieve goede doelen (zelf geeft William meer dan 50 procent). Hij werd ook een



*Zie dit interview met Lucia Coulter over haar werk.*



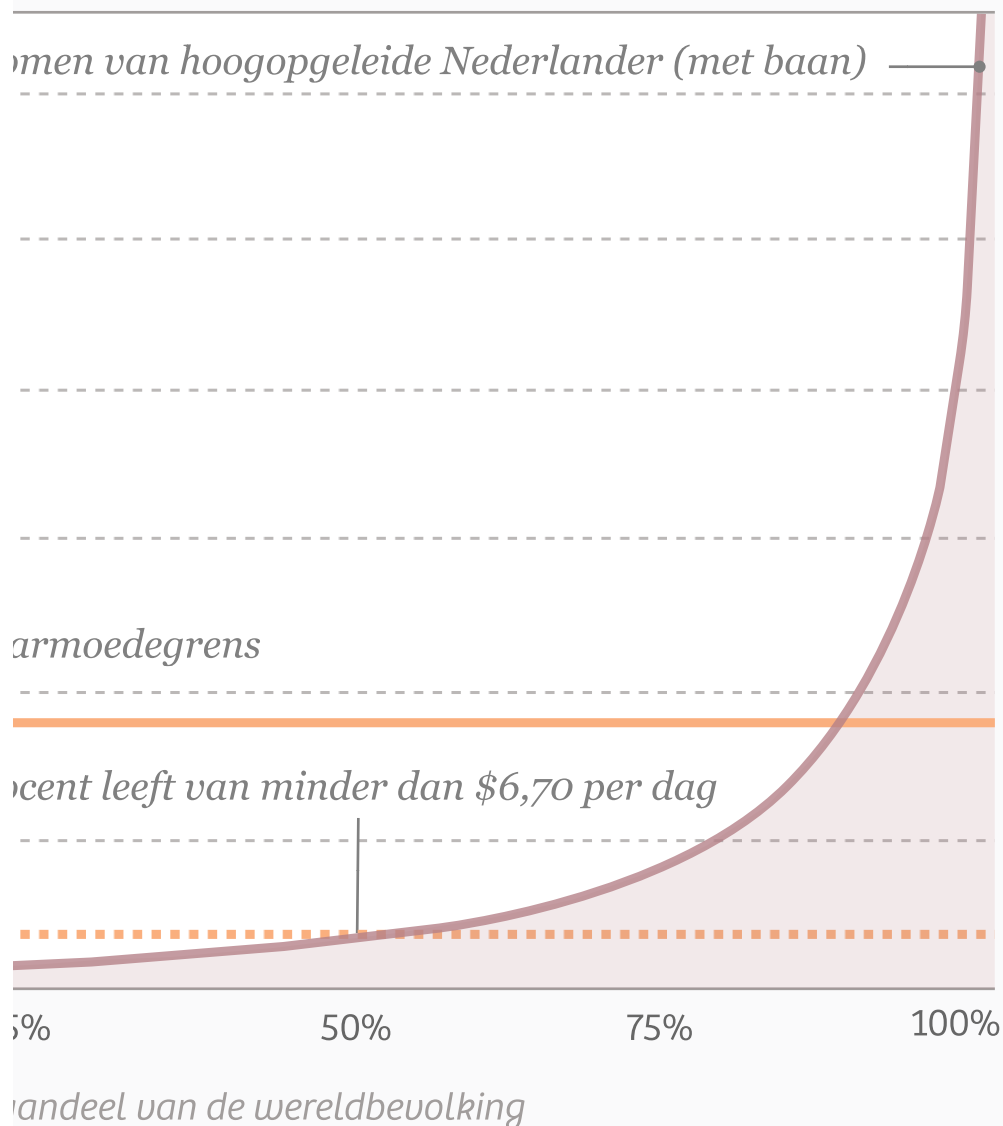
*De website van Giving What We Can vind je hier.*

an het 'effectief altruïsme', dat is uitgegroeid tot een ke beweging. Inmiddels zijn er meer dan tweehonderd n in zeventig landen, inclusief Nederland en België. De heeft honderden miljoenen dollars gedoneerd aan eld de Against Malaria Foundation waardoor, zo luidt ervatieve schatting,  al minstens 100.000 levens zijn

. Leah, Lucia en William gemeen? In de eerste plaats: Ze weten dat ze zich in een uitzonderlijke positie en modale Nederlander behoort al tot de rijkste 3,5 de wereld, en met een diploma van een hogeschool of zit je al helemaal bij de mondiale elite.



# verdeling van het inkomen



Bron: Our World in Data

fiek is al gecorrigeerd voor het feit dat je geld meer waard is in

e plaats worden Leah, Lucia en William gedreven door e. Ze zien hun daden niet als een druppel op een eeat, maar geloven dat ze het verschil kunnen maken. Ze er veel meer mogelijk is dan we nu doen, en zijn bereid

te nemen in de zoektocht naar moreel succes. Ze de dadendrang van Coolblue met de doelen van Unicef. Iets 'iemand zou eens...', maar komen zelf in actie. In hun onrecht vinden ze *big beautiful* en zien ze winnen als hun t.


ag is natuurlijk: waar kun je het beste je tijd, energie en n besteden? Moreel ambitieuze mensen stellen zichzelf . Eerst kijken ze hoe groot een probleem is, dan i ze of er effectieve oplossingen bestaan en tot slot vragen e 'verwaarloosd' het probleem is.

vergiftiging: maar liefst een op de drie kinderen heeft een gevaarlijke loodconcentratie in het bloed. Er plannen om daar iets aan te doen en het is ook een d probleem, want bijna niemand houdt zich ermee bezig. ondernemer ziet hier een 'gat in de markt': met relatief elen kun je veel goed doen. Als Lucia Coulter dokter was d ze over haar hele carrière ongeveer twintig levens ls oprichter van de Lead Exposure Elimination Project er duizenden.




## Bladder wil je beklimmen?

etalen moreel ambitieuze mensen een prijs voor hun  
enk alleen al aan de abolitionisten die streden tegen de  
de suffragettes die vochten voor het vrouwenkiesrecht.  
grootste abolitionisten ooit, een man genaamd Thomas  
(1760-1846), zwoer op zijn 25ste om zijn leven te wijden  
l tegen de slavernij. Na zeven jaar had hij 35.000 mijl  
paard, vaak 's nachts, om overal pamfletten en petitie  
en bondgenoten te mobiliseren. Op z'n 32ste kreeg hij  
renuwinzinking, of wat we nu een 'burn-out' zouden

on was niet erg *mindful*, en hij had het waarschijnlijk  
istiger aan kunnen doen (niemand heeft er baat bij als  
teraars al op hun 32ste instorten). Maar Clarkson kreeg  
al geen burn-out omdat hij net iets te vaak in z'n kracht  
jdens een horizontale platformsessie. 'Ik moest uit het  
en worden', schreef  hij in zijn memoires, 'waar ik de

glorie van mijn leven aan had verbonden.’

moet eenieder voor zichzelf bepalen wat ‘de grote eer en je leven is. ‘Een persoon van eer vindt het niet alleen om gerespecteerd te worden’, schrijft  de filosoof Tony Appiah, ‘maar ook om het respect waard te zijn.’ Of erger: eer gaat over de waardering van mensen die voor je zijn. Dus zeg het maar: wie is belangrijk voor je? In wat wil je stijgen? Welke carrièreladder wil je beklimmen?

Verzeker: wie een moreel ambitieus leven wil leiden, kan niet erger beginnen. Angst voor verandering is de eerste ziekte die zich aandient in een mensenleven. Voor je het ergerast in doorsnee baan met gouden handboeien, en kun je ergeractie van je tijd en inkomen missen omdat je al je centen erger voor dat abonnement op de borstelkopjes van je ergerandenborstel.

de sprong durft te wagen, dan zijn de mogelijkheden erger. Want juist omdat zo veel mensen hun talent verspillen, erger veel ambitieuze mensen het verschil maken.

maal heb je gratis gelezen, maar het maken van dit erger kost tijd en geld. Steun ons en **maak meer verhalen erger** voorbij de waan van de dag.

het begin worden we **gefinancierd door onze erger** en zijn we volledig **advertentievrij en erger**

**ikelijk.** We maken diepgravende, verbindende en  
sche verhalen die inzicht geven in hoe de wereld  
dat je niet alleen begrijpt wat er gebeurt, maar ook  
het gebeurt.

in tijden van toenemende onzekerheid en  
ven is er grote behoefte aan verhalen die voorbij de  
n de dag gaan. Verhalen die **verdieping en**  
**ing** brengen. Verhalen niet gericht op het  
lele, maar op het fundamentele. Dankzij onze leden  
wij verhalen blijven maken voor zoveel mogelijk

**Word ook lid!**

**Al lid? Log in! >**

**modale Nederlander behoort tot de rijkste 3,5**  
**cent van de wereld. Waarom geven we toch zo**  
**nig aan goede doelen?**

*en wij, mensen uit rijke landen, niet een veel groter deel van  
inkomen moeten weggeven aan de meest effectieve goede  
n?*

**en luister >**

